בה א מיי׳ פ״ז מהלכות

שפסק הרשנ"ם: בו ב מיי פכ"ח מהלי מכירה הלכה יא סמג

רבינו גרשום (המשך)

כולו זהוב של חדש העיבור למשכיר הוה ליה למימר דהיינו תפוש לשון אחרון

אלא ש״מ דחלוקין עליו חביריו דלא אזלינז בתר

ווביויו דלא אוליגן בווו לשון אחרון ומאי קאתא לאשמועינן ר' אבא. ומשני טובא אתא לאשמועינן דאי

מהתם ליכא למיפשט מינה

מהתם ליכא למיפשט מינה דלא אזלינן בתר לשון אחרון דהוה אמינא התם הוא בדין דיחלוקו דהיכא דאמר משכיר לשוכר מעיקרא בי"ב זהובים לשנה

מעיקרא בי״ב זהובים לשנה והדר אמר מדינר זהב לחודש מיהדר קא הדר ביה ממילתא קמייתא משום הכי אמר לסוף מדינר זהב לחודש דלא מחיל ליה את

חודש העיבור ובדין הוא

יהיב ליה את (ליה את

דפרושי קא מפרש ליה והכי קאמר י״ב זהובים לשנה דהיינו לכל חודש וחודש

דינר ובדין הוא דלית ליה ליה למשכיר כלום מאותו דינר הואיל דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי ואיכא

הכי ואיכא למימר הכי הוה ליה ממון המוטל בספק וכל ליה מיון המוטל בספק וכל

ממון המוטל בספק חולקין

.. ומשום הכי הכא חולקיז את חודש העיבור ולא מצינן למיפשט מהכא דסבירא להו לרבנן דלא אזלי׳ בתר

לשון אחרון אבל הכא במתני׳ להיכא דאמר ליה

במוני לחיכא האמו ליה מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר דודאי הדר ביה מהא דאמר ליה מדה בחבל

ואזיל בתר הן חסר הן יתר אימא לא דלא הוו חלוקין

. . עליו חביריו על בז ננס אלא

עליו חביריו על בן ננס אלא אזלי׳ בתר לשון אחרון דלא גמר ומקני ליה מאי דקאמר ליה מעיקרא קמ״ל ר׳ אבא דאפי׳ הכי חלוקין עליו חביריו ולא אזלינן בתר

לשון אחרון: אחר פחות שבלשונות. אחר לשון שהוא קצר בין דאמר ליה

מדה בחבל הן חסר הן יתר ובין דאמר ליה הן חסר הן

יתר מדה בחבל לא ביטל

האי מקמי האי ואזלינז בתר מדה בחבל דהיינו פחות שבלשונות דלשון קצר

הוא: מדקאמר שמואל

דברי בן ננס מכלל דלא

סבירא לבן ננס מכיר דא סבירא לבן ננס. והא רב ושמואל דאמרי תרויהו וכר׳ יכול לחזור בו אפי׳ בסאה

האחרונה בין לוקח בין מוכר. משום דכל הכור מלא

החוה לו ואכחי איוו מלא התנה לד האכוני אינו מלא הלכך כל זמן שאינו מלא יכול לחזור בו: כור בלי סלע סאה בסלע דהיינו

לשון אחרון דקאמר סאה

לשון אחרון דקאמר סאה בסלע ראשון ראשון סאה סאה שמדד קנה אלמא דאזלינן בתר לשון אחרון אליבא דשמואל וקשיא דשמואל אדשמואל: אלא

זו דברי בן ננס וסבירא ליה כבן ננס ראזלינן בתר לשון כבן ננס ראזלינן בתר לשון אחרון: והאמר שמואל. משום הכי יחלוקו את חדש

העיבור בבא המשכיר לתבוע שכירות באמצע

ואיכא למימר נמי

שכירות הלכה ג ועי?

ל) ב"מ הב. ב) שם: לעיל פו: יה) כ מוקב, כל עם: נעירפו: [לקמן קו:], גל [יבמות סו.], ד) ל"ל ראשון מהר"ם, ב) רש"ל,

הגהות הב"ח

(A) רשב"ם ד״ה הלך וכו׳ דמספקא להו אי: (ב) תום׳ ד״ה אבל וכו׳ מהמחליף פרה בחמור כו' על דרב נחמן דאמר זה אומר של אבומי וזה אומר כו' כל דאלים כל"ל:

מוסף רש"י

כור בשלשים אני מוכר לך. לריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתכוין שיהא וה קונה פחות מכור ולא יותר ים קונה פווע נוכר וכמ יועד מכור אלא כור בלמלום מקנה לו לא פחום ולא יוער, הלכך משך ואע״פ שפסק אפילו ברשות לוקח ובכליו של לוקח לא קנה עד שיהא הכור מדוד כולו, דהכא מדידה מדוד כונו, דהכח מדידה מעכבא הואיל והקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור, ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה, אפילו כשמדד לו כ"ט סאין חוזר כשמדד כל כ"ט ספין חודה הוא כל זמן שלא נמדד סאה אחרונה, ואע"פ שמשך הכ"ט ספין אינה משיכה מעליא, דכור זה חד מקח הוא ועד דמשיך כוליה לא קני דמשיך כוליה לא קני כדאמרינן בפרק הזהב (מז.) דהיכא דמכר לו חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה שמיהם יכולין לחזור בהם משום דלא הוי משיכה מעלייתה (לעיל פו: וכעי"ז ב"מ קב:). ראשון ראשון קנה. כיון דא"ל סאה בסלע כל סאה וסאה הוה ליה מד מקח ומשיכת כל אחת מנאה (ב"מ קב:) שכל אחד מכירה בפני עלמו היא וכגוו תכינה בפני ענמו היתו ובסימטא, דהויא מדה דלוקח ובסימטא, דקני ליה כליו, א"נ ברשות מוכר וכגון דא"ל מעיקרא יקנה לך כליך ברשותי (דעיד

מוסף תוספות

א. [ד]אפשר לקיים שניהם כגון שירעה עד שיסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה חציה עולה וחציה שלמים. מוס' הלח"ש נ"מ קב: ב. אע"ג דלר' יוסי חיילי תרוייהו היינו משום דתרי מילי קאמר ואינם פירוש זה לזה. תוס' פסחיס ט ווו זוון מוק פקווט ג. [ד]רבנן לא פליגי אלא משום דאמרי המע״ה אבל היכא דאין זה מוחזק . יותר מזה ה"נ דמודו יותו מות הייני ומודו דיחלוקו. מוס' שלגן כמונות יע: T. כיון דלא בא בתחילת החדש. מוס' כמונות כ. ה. שחייב לו. תוס׳ שאנך כתובות יט: עוס שמק למומת על. 1. דאין יודע אם בכור הוא. תוס' לתונות כ. 1. כשתפס מעיקרא קודם בואם לדין דרתי לא נולד הספק. תום׳ שאנן כתובות יט;, ועיין נ״מ (ו:) מוז״ה פוטר שכתב וז״ל: שתפס קודם שבאו עדים לפסול השטר דהיינו קודם שנולד

רבינו גרשום

הספק.

ביטל מדה בחבל הן חסר הן יתר דאזלי׳ בתר מדה בחבל

ביטל מדה בהבל הן חסר הן יתר. ואם פיחת כל שהוא ינכה ואם הותיר כל שהוא יחזיר: דברי בן ננס. ופליגי רבנן עליה בגמרא: גמ' חולקין עליו הכיריו. דלדידהו הוי ממון המוטל בספק וחולקים דמספקא להו אי אמרינן חפוס לשון ראשון או לשון אחרון כדמפרש (ב"ק דף עג:) א"ר יוסי תמורת עולה תמורת שלמים דבריו קיימין והיינו

להמיה ממתני׳ דמרחץ. ומיהו רב סבירא ליה כבן ננס כדלקתן בשמעתין וע"בו אמרי בי רב איסתרא מאה מעי מאה מעי כו': סנינא. בבבא מליעא בפ' השוחל: ששכר מרחן מחבירו בשנים עשר כו'. דח"ל הכי מרחן זה חני משכיר לך בי"ב זהובים לשנה דינר זהב לחדש ואותה שנה שנת עיבור היתה ואי תפסינן לשון ראשון נתעברה לשוכר ולא יתן אלא שנים עשר זהובים לשלשה עשר חדשים כדתנן התם [ב"מ קב.] המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר ואי תפסינן לשון אחרון נתעברה למשכיר וחייב ליתן לו י"ג זהובים כדתנן נמי התם השכירו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר והכא בלשון ראשון השכיר לו בית לשנה ובלשון אחרון השכיר לו לחדשים והרי שתי הלשונות סותרין זה את זה: יחלוקו. יתן לו שכר חלי החדש דממון המוטל בספק חולקין דמספקא להו אי תפום לשון ראשון או לשון אחרון: אי מהחם הוה אמינא. דאין חולקין עליו חביריו על בן ננס דהתם נמי מודי בן ננס דיחלוקו משום דאיכא למימר מיהדר קא הדר ביה

מלשון ראשון ותפוס לשון אחרון ונתעברה למשכיר ואיכא למימר דלא הדר ביה מלשון הראשון ונתעברה לשוכר אלא פרושי קמפרש דאינו משכיר לו לשנה שלמה ויקבל שכירותו בסוף השנה כדין שכירות שאינה משתלמת אלא לבסוף אלא מדינר זהב לחדש הוא משכירה כדי שיטול הדינר בכל חדש וגם אם ירצה לחזור בו מלהשכירה לסוף חדש או לסוף שני חדשים יוכל להוליאו מביתו ואינו חייב להעמיד לו בית אחר הלכך כיון דאיכא למימר תפוס לשון אחרון דשמא חזר בו ואיכא למימר תפום לשון ראשון דדלמא ליכא הכא לשון אחרון כלל אלא פירוש בעלמא לראשון הלכך יחלוקו: אבל הכא. במתניתין: דודאי הדר ביה. שלשון אחרון מכחיש את הראשון אימא לא פליגי רבנן עליה אלא תפום לשון אחרון: קא משמע לן. רב דחלוקין עליו דהתם לא הוי טעמייהו אלא משום דמספקא להו אי תפסינן לשון אחרון או לשון ראשון דכיון דבתוך כדי דיבור אמר שתי הלשונות אין ידוע על איזה נתכוין יותר ולא משום דאיכא למימר דפרושי קמפרש דהא ודאי מכחים לשון אחרון את הראשון: הלך אחר פחות שבלשונות. אחר אותו הלשון שמפחית כחו של לוחח דמספקא (א) ליה אי תפום לשון ראשון או אחרון ויד המוכר שהוא מוחזק בקרקע שלו על העליונה. הלכך היכא דאמר ליה מדה בחבל והן חסר והן יתר חזינן אם הותיר כל שהוא להכי אמר מדה בחבל ויחזיר ואם פיחת כל שהוא להכי א"ל הן חסר הן יתר שהיה ירא שמא לא יהיה כאן בית כור שלם והגיעו: ומתמה גמרא זו ולא סבירא ליה. מדקאמר שמואל זו דברי בן ננס ולא האמר חלוקין עליו חביריו על בן ננס כי היכי דאמר רב לעיל אלמא לא סבירא ליה כבן ננס דלא אזלינן אחר לשון אחרון אלא מספקא לן כרבנן: יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה. ואע"פ שמשך עשרים וחשע אינה משיכה דכוליה חד מקח הוא ועד

במל מדה בחבל הן חסר הן יתר דברי בן ננם: גב" אמר רבי אבא בר' ממל אמר רב' חולקין עליו חביריו על בן נגם מאי קא משמע לן תנינא אמעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה דינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני רבי יוםי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור אי מהתם הוה אמינא התם הוא דאיכא למימר מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר פרושי הא מפרש אבל הכא דודאי הא הדר ביה אימא לא קא משמע לן אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי בן נגם אבל חכמים אומרים יהלך אחר פחות שבלשונות זו ולא סבירא ליה והא יורב ושמואל דאמרי תרוייהו כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה כור בשלשים מאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה אלא יזו וסבירא ליה ומי סבירא ליה והאמר שמואל בבא באמצע החדש עסקינן אבל בא בתחלת החדש כולו למשכיר בסוף החדש כולו לשוכר

תפום שניהם ובנזיר בפ"ב (דף ע. ושם ד"ה אין) ובמנחות (דף קג: ושם) ובובחים (דף ל. ושם) ובפסחים (דף נג:) אית ליה לר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס וי"ל דבכולהו לר' יוסי כאילו הוליא שניהן יחד ולהכי הויא הכא ספיקא שהרי סותר זה את זה ואי אפשר לומר כאן שדעתו על שניהן אבל בתמורה ובמרובה להכי קאמר ר׳ יוסי תפוס לשון שניהן דחין סותר זה את זה א וההיא דנזיר ומנחות וזבחים ופסחים דמפרש דבריו קאמר דבגמר דבריו אדם נתפסב:

ובא מעשה לפני רשב"ג ור' יוםי ואמרו יחלוקו כו'. משמע מהכל

לשמואל דאוקי לה בבא באמלע החדש ובתמורה (דף כה: ושם) ובמרובה

דמספקה ליה לרבי יוסי אי תפוס לשון ראשון או אחרון

אבל כא בתחלת החדש כולו למשביר. פירוש משום דהוי שוכר המוליה מחבירו עליו הרחיה ואפילו הכי בסוף חדש כולו לשוכר משמע דאי תפס מוליא לא מפקינן מיניה וכן משמע בפ׳ שני דכתובות (דף כ. ושם) דתניא שנים החתומין על השטר ומתו ובאו שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידן הוא זה אבל אנוסים היו קטנים או פסולי עדות היו אם כתב ידן יולא ממקום אחר אין נאמנין ופריך ומגבינן ביה תרי ותרי נינהו ומסיק רב נחמן אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי ממונא בחזקת

מריה והשתא לענין מאי קתני בברייתא דאין נאמנין כיון דמוקמינן ממונא אחזקתיה ופירש הקונטרס התם לענין דאי תפס מלוה לא מפקינן מיניה ותימה דאם כן המוליא מחבירו היינו כל דאלים גבר ומאי פריך בחזקת הבתים (לעיל דף לה. ושם) מהמחליף פרה בחמור כו׳ (כ) עד זה אומר של אבותי וזה אומר כו׳ דאמר כל דאלים גבר ופירשנו דלאו מסומכוס קפריך דלית הלכתא כוותיה אלא מדסומכוס נשמע לרבנן דהיכא דליכא חזקה דמרא קמא דמודו רבנן לסומכוס דיחלוקו ומאי קשיא והא במחליף פרה בחמור אמרו רבנן דהמע"ה ואי תפס מוליא לא מפקינן מיניה כל שכן גבי זה אומר של אבותי דאין שום אחד מהן מוחזק דאמרינן כל דאלים גבר ויש לומר דמסתברא ליה במחליף פרה בחמור דאיכא חזקת מרא קמא ולא אמרי רבנן יחלוקו אלא המוליא מחבירו עליו הראיה כיון דאים ליה חזקה אבל היכא דאין מוחזק זה יותר היה לב"ד לומר להם שיחלוקו ולא להניחם לתפוס דאפילו רבנן מודו הכא לסומכוס ב אבל קשיא בפרק קמא דבבא מליעא (דף ו: ושם ד״ה פוטר) מסיק גבי ספק בכור דתקפו כהן מוליאין אותו מידו אלמא היכא דאמרינן המע"ה לא מהניא תפיסה ויש לומר דבשמעתין היינו טעמא דכי לא בא עד סוף החדש דאמרינן דאודויי הוא דאודי ליה ד לפיכך כולו לשוכר אבל בא באמצע החדש נראה דלא שייך כל כך אודויי אודי על חלי החדש ואי אודי 🌣 [אודי על הכל ומש״ה] יחלוקו וההיא דפ״ב דכתובות (דף כ. ושם) מלי׳ למימר משום דקא טעין טענת בריה מהניא ליה תפיסה אבל בספק בכור לא בא הכהן אלא מכח ספקי אי נמי להכי נפקא מינה דאין נאמנין דאי תפס המלוה קודם שנולד הספק לא מפקינן מיניה ובכתובות מפורש יותר:

דמשיך לכוליה לא קני מידי כדאמרינן בפ׳ הזהב (ב״מ דף מו.) דהיכא דמכר ליה חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ולא משך עדיין את הטלה שניהן יכולין לחזור משום דלא הוה משיכה מעלייתא: ראשון ראשון קנה. דכיון דאמר ליה סאה בסלע כל סאה וסאה הוה ליה חד מקח ומשיכת כל אחת קנאתה. אלמא ס"ל לשמואל תפוס לשון אחרון כבן ננס: אלא זו וסבירא ליה. דאע"ג דקאמר זו דברי בן ננס לאו משום דלה ס"ל הכי אלה להשמועינן דפליגי רבנן עליה אתה: ומי ס"ל. דתפסינן לשון אחרון: והאמר שמואל. עלה דההיה משנה דמרחך דקתני חלוקו את חדש המיצור בבה לב"ד באמצע החדש ואתר לו מביתי או תן לי שכר החדש הזה עסקינן וכי מספקה לן איזה לשון נתפס אתרינן העתד ממוע על הזקחו ומה שדר בה כבר לה מפלין מיניה דלמה לשון "אחרון אית לן למתפס ומה שלה עבר מן החדש או יצא או יתן שכר דאמרינן העמד קרקע בחזקת בעליה. אלמא לשמואל נמי מספקא ליה כרבנן והולך אחר המוחזק: כולו למשכיר. העמד קרקע בחזקת בעלים: **בסוף החדש כולו לשוכר.** העמד מעות על חזקתן. ומדמוקי לה שמואל בבא באמצע חדש אלמא ס״ל הכי דאי לאו דס״ל הכי יתר אזרי בהר מדה בחבר הדה בחבר הדה בחבר הדה בחבר מדה בחבר הדה משנה בפרק השומל הדש בין בבא בתחלת חדש בין בבא בחולת חדש בין בבא בחחלת חדש בין בבא בחחלת חדש בין בבא בחחלת חדש בין בבא בחדרי בונס דס"ל הבי ופליגי עליה ואחל איהו לתרולי ולמימר הכי הלכתא הבי המשביר לתבוע בתחלת המשביר לתבוע בתחלת המשביר לתבוע בתחלת המשביר לתבוע בתחלת המשביר בין הבי משביר בשביר של הביע בשביר בשביר של הביע המשביר בין משביר של בונס. דלא אולינן בתר לשון אחרון אפי בא המשביר בין משביר של בונס. דלא אולינן בתר לשון אחרון אפי בא המשביר בין משביר של בונס. דלא אולינן בתר לשון אחרון השיא דשמואל אדשמואל אד מאי דוחקיה לאוקמה הכי לוקמה בין בבא בחחלת חדש בין בבא בסוף חדש כרב וכרב נחמן דפליגי עליה דההיא משנה בפרק השואל

מיבעי ליה דהא קאמר מדינר זהב לחדש דהיינו לשוו אחרוז וקשיא דשמואל אדשמואל: